

om, har ogsaa Erfaringen i den Henseende fuldstændig bekræftet Nødtigheden af denne min Opfattelse. Jeg har ikke Oplysninger i den Henseende fra Andet end fra Fabrikken i Odense, men de Oplysninger gaa ud paa, at Alt, hvad denne Fabrik har formaaet at producere i tre Kampagner, altsaa tre Aar, er 2,100,000 Rbd., med andre Ord 700,000 Rbd. aarlig, hvilket i Sammenligning med Forbruget her i Landet er en aldeles forsvindende Del, og lad mig med det Samme tage Staten med, Staten har for dette Tidrum for Fabrikken i Odense været omtrent 65,000 Kroner om Aaret, hvilket ogsaa i Sammenligning med den store Tolvindtægt af Sukker er ganske forsvindende. Men overhovedet skal jeg tillade mig at sige, at hele denne Argumentation, at en indenlandsk Industri ikke maa komme frem, fordi Statskassen derved vilde lide Tab, er en Sætning, som jeg i alt Fald i sin Almindelighed ikke kan underkribe eller anerkende. Jeg tror ikke, at det navnlig i et agerbrugende Land gaar an, at man beskæftiger Naturens Frembringelser af Jorden eller forbyder Saadant blot for at skaane Statskassen for noget Tab. Staten er dog efter min Opfattelse ikke det Principale eller paa en Maade som et Snørvik, hvori hele Arbeidsvirksomheden i Landet skal spændes. Lad Folk dyrke deres Jord, som de ville, producere, hvad de kunne deraf, og lader Statskassen Tab derved, have vi jo Rilder og Midler nok, hvorved vi paa anden Maade kunne skaffe det Gul udfyldt, der derved opstaar. Man gjorde ogsaa ved Behandlingen af Loven af 1873 gjældende, at, hvis man nu gif til at tilstaa de Fabrikker, der da skulde anlægges, en Beskyttelse de første Aar, vilde man opelske en unaturlig Industri, og under alle Omstændigheder skulde det kun være af Betydning til den Betydning, som Røekulturen i det Hele maatte antages at have for Agerbruget, at man skulde gaa til en saadan Begunstigelse, og da maatte det ikke være Fabrikkerne, men Producenterne, altsaa Agerdyrkerne, der skulde have en Opmuntring, Præmie, eller hvad man vil kalde det. Næst at bemærke, at jeg er enig i, at det i alt Fald for en Del bør være Agerdyrkerne, der skulde have Opmuntring og Lettelse, — et Spørgsmaal, jeg skal tillade mig senere at komme tilbage til, — saa forekommer det mig, at det var en aldeles uberettiget Beskyldning at kalde denne Industri unaturlig; thi jeg kan ikke tænke mig en mere naturlig Industri end den, der gaar ud paa her i Landet at frembringe et indenlandsk Produkt og forarbejde dette Produkt til en Fornødenhedsartikel, som dannet en af vore allerstørste Importartikler fra Udlandet. Det forekommer mig ogsaa, at man, uden at træde sin egen Værdighed for nær, i denne Sag nok kunde have ladet sig belære af Exempler, hentede fra andre Lande, og det navnlig fra Lande, der virkelig i finantiel Henseende kunne tjene til Mønster, navnlig Frankrig

og Preussen. I Frankrig har man ladet Røeindustrien frit udvikle sig i flere Decennier indtil 1837 og i Preussen til 1840, og selv i dette Dieblik giver Preussen Fabrikkerne en vis Beskyttelse fra Statens Side. Jeg taler ikke om vore Naboer hinsides Sundet, der, som bekendt, have tilstaaet hele denne Industri en Lempelse i Staten indtil 1885, da først den fulde Skat, som svares af indført Sukker, ogsaa vil blive svaret af Røesukker. Endelig har man gjort gjældende, at Sukkerroen ikke egnede sig for vor Jordbund. I den Henseende vil jeg kun henlede ærede Medlemmers Opmærksomhed paa den Forhandling, som i Foraaret har fundet Sted i det kongelige Landhusholdningssekskab, hvor nogle af Landets første Agerbrugere have udtalt sig aldeles bestemt i modsat Retning og have tillagt Industrien den største Betydning for Udviklingen af vort Agerbrug, idet de nemlig have paavist, at man gennem den mulige vilde komme til aldeles at kunne undvære Brak, et Spørgsmaal, som det maa være indlysende, er af stor Betydning, om man kunde faae en stor Del af Jorden, der henligger uden at give Indtægt, til at give en endogsaa meget rigelig Indtægt. Det er blevet mig sagt, at der aarlig her i Landet henligger 400,000 Lønder Land i Brak; hvis man blot af Halvdelen eller Fjerdedelen kunde tage en skæffelig Indtægt pr. Lønde Land, forekommer det mig i national Henseende og for Agerbruget i det Hele taget at maatte være af største Betydning. Endvidere blev det gjort gjældende af disse Landmænd, at det havde viist sig andre Steder, at Udbyttet af Korn efter Røe var større end efter Brak, og endelig kan jeg for mit eget Vedkommende aflægge Vidnesbyrd om, at denne Industri er af den allerstørste eller allerhelvigsste Indflydelse paa Arbejderforholdene. Jeg betvivler vel, at den vil kunne trives i ikke stærkt befolkede Egne, men hvor denne er tilstede, i Nærheden af Byerne navnlig, viser den sig at øve den allerhelvigsste Indflydelse paa Arbejderbefolkningen. Jeg kan i den Henseende give de allerbestemteste Oplysninger om Fabrikken i Odense, idet jeg blot skal nævne, at Odense Fabrik, som af Mangel paa Naastof kun arbejder meget kort Tid, hvert Regnskabsaar til Fabrikationen har udgjort 33,000 Kr. i Arbejdsløn, og i den Tid, Fabrikationen staar paa, beskæftiger over 200 Arbejdere daglig; endvidere giver Kulturen af Sukkerroerne ogsaa mange ledige Dænder en god og sund Beskæftigelse. Dette har bekræftet sig ved Odense, thi paa 4—500 Ddr. Land, som i dette Dieblik der er under Kultur med Sukkerroer, beskæftiges der i 6—7 Uger hver Sommer omtrent halvhundrede hundrede Arbejdere, Kvinder og Børn, blot ved Renholdelse af Røerne; de kunne derved tjene en meget anstændig og god Løn, mellem 50 og 60 Kr. hver. Da vor Befolkning er i stadig Stigen, og det dog er en Betragtning, som paa saa mange forskellige Maader gjøres gjældende i Almindelighed, at man